

Slik kan vi dra lærdom fra katastrofeøvelser

Ove Njå

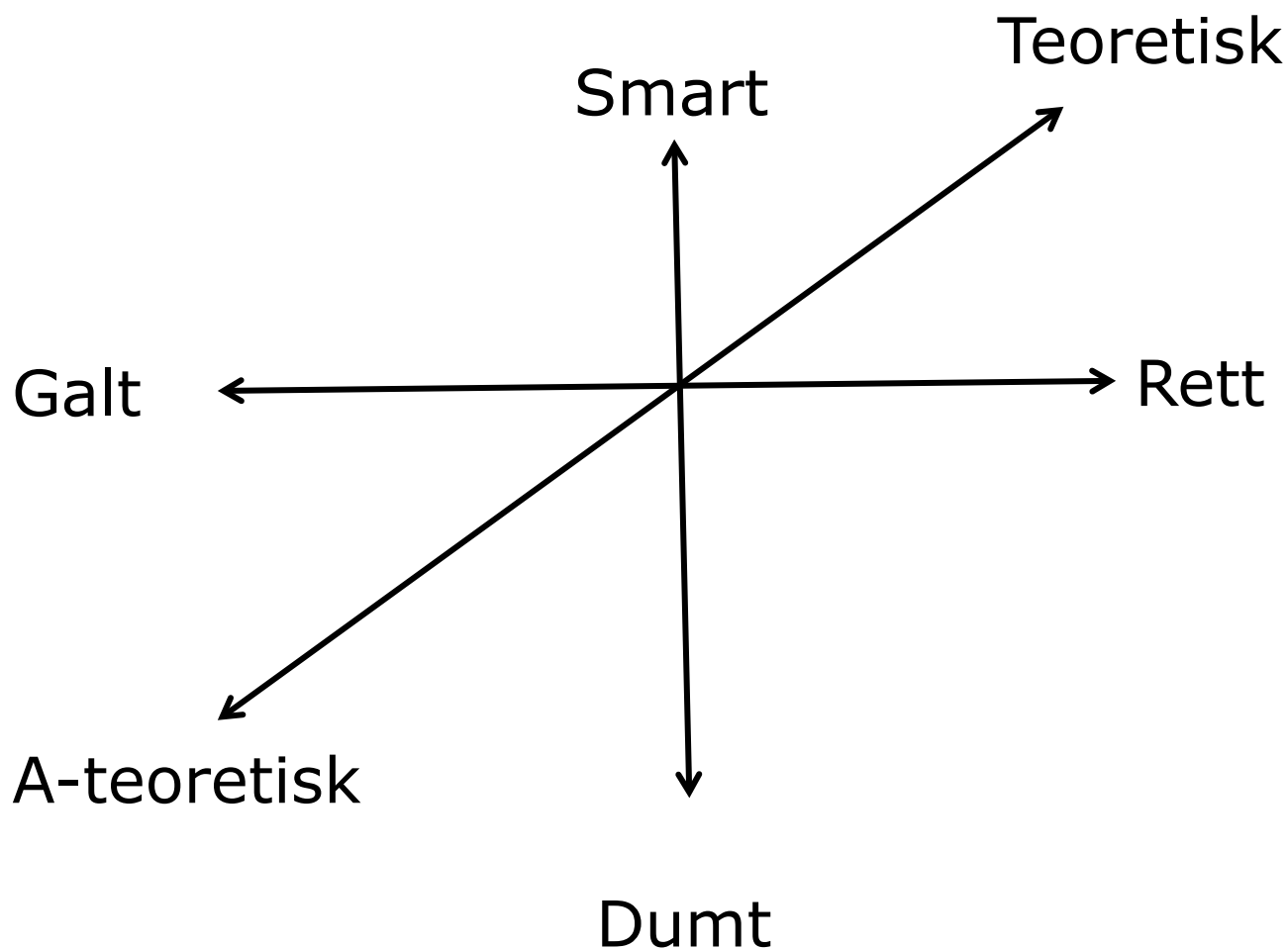
Universitetet
i Stavanger

Universitetet
i Stavanger

Observasjon - evaluering - granskning - undersøkelse?

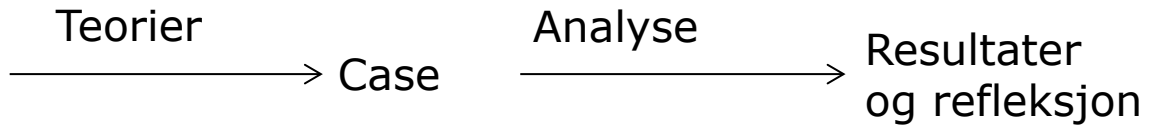
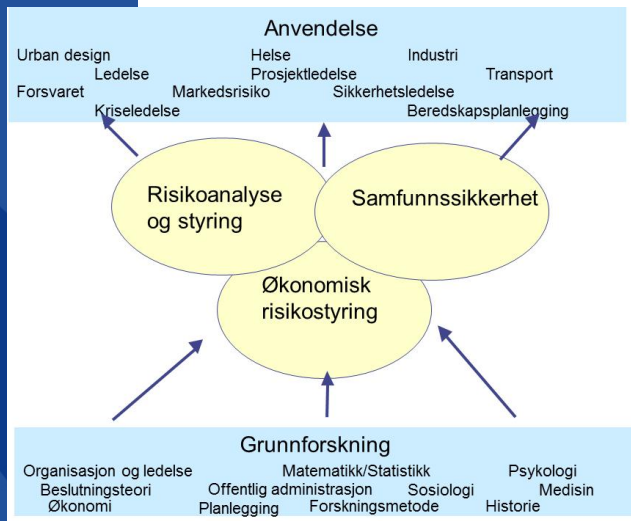
Hvem er vi?

- **De rammede** (ofre, skadde, pårørende)
- **De direkte involverte** (personell i; nødetatene, «frivillige», beredskapsforvaltningen, statsapparatet, mediedekningen)
- **De indirekte involverte** (øvrige nødetater, beredskapsforvaltning, statsapparatet, politikere)
- **Mulighetskonsulentene** (U&H-sektoren, F&U-institutter, konsulenter, mediene)
- **Befolkningen**

Læring - hva er det?

Master i risikostyring og samfunnssikkerhet 2 år

Problembasert undervisning har vært prinsippet siden studiet i samfunnssikkerhet ble startet i 1999.

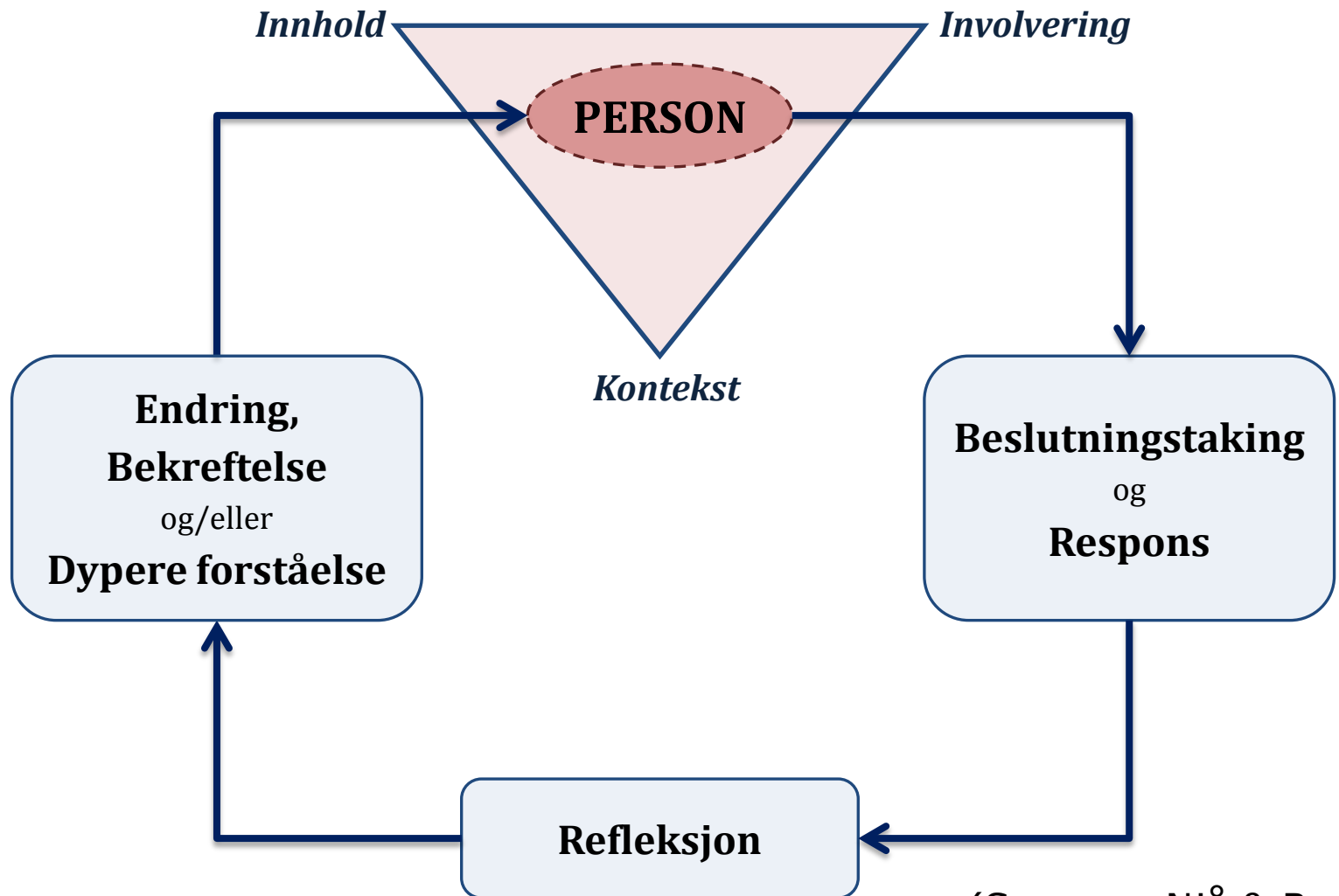
Definisjon på læring – (ACCILEARN)

---

*"processes related to establishing new knowledge aiming to implement **changes to**, gaining deeper **comprehension of** and/or **confirming** the basis for current apprehensions and practices"*

(Braut & Njå, 2009)

Modell for læring i beredskapsarbeid

(Sommer, Njå & Braut)

Tre metaforer

- Læring som **tilegnelse** (Thorndike, Skinner, Piaget)
  - Tilegnelse av individuelle kunnskaper og ferdigheter
  - Individuell kognitiv tilnærming

- Læring som **deltakelse** (Vygotsky, Schön, Lave, Wenger)
  - Deltakelse og involvering i sosiale systemer
  - Sosial og kulturell tilnærming

- Læring som **kunnskapsutvikling** (Nonaka, Takeuchi, Engeström, Bereitner, Paavola, Lipponen, Hakkarainen)
  - Kunnskapsgenerering er en dynamisk prosess
  - Problembasert tilnærming

Hvilke krav må stilles til læring fra katastrofeøvelsen?

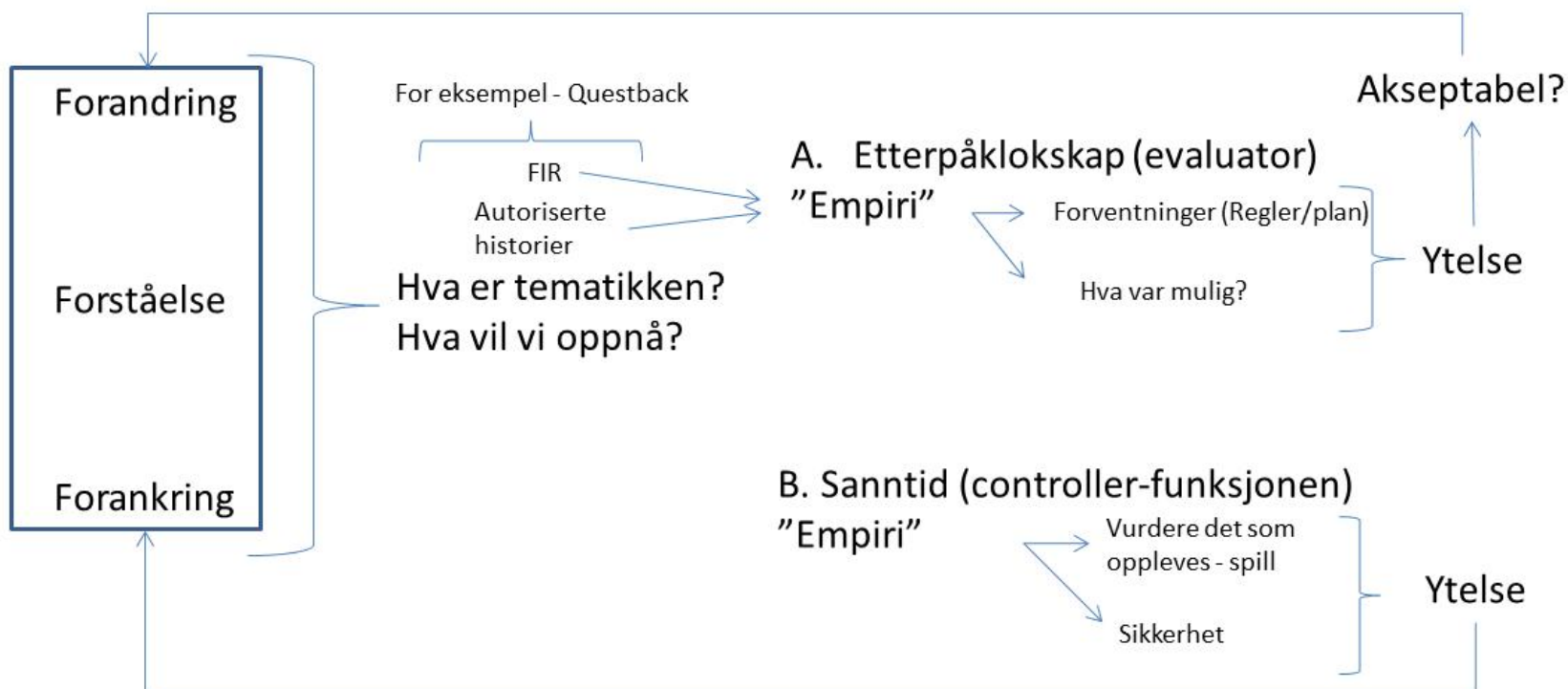

- **Innhold**
  - Øvelsen må bygge på relevant teori som belyser handlingsvalgene
  - Øvelsen må ha et definert forhold til kriterier som anses som god praksis
- **Kontekst**
  - Øvelsen må beskrive situasjonsforhold som er relevante for læringsaktører
  - Det må være en sammenheng mellom rammene, omgivelsene (konteksten) og vesentlige læringsmoment
- **Involvering**
  - Øvelsen må gi tydelig retning for læringen og forventet utvikling for aktørene
  - Aktørene må se motivasjonen for læringsaktivitetene

Læringsprosessen i øvelser

Læring (mer enn forandring):

Evalueringen:

Hva hemmer læring fra øvelsene?

- Plottet dominerer
- Ansvarsfokusering i øvelsen fremfor læringsformål
- Sterk ubalanse mellom negativ og positiv kritikk, ikke motivasjonsfremmende
- Evalueringsrapporter kommer sent og blir ikke lest
- Det «instrumentalistiske mistaket», ref Skjervheim
- Fragmentering og beskyttelse av egne hegemonier
- Læring er et underkommunisert begrep

Hva fremmer læring fra øvelser?

- Aktørenes umiddelbare reaksjoner og igangsettelse av egne evalueringer
- Aktørenes umiddelbare iverksetting av lokale og regionale «prosjekter»
- Oppfølging av egne og gruppers «problemstillinger»
- Etablering av uformelle arenaer for erfaringsoverføring – kan ikke vedtas, bare stimuleres
- Nettverksbygging – kjennskap
- Tillit og åpenhet, respekt

Oppsummerende bemerkninger

- Er øvelsene laget for å demonstrere at ting fungerer?
- Svært ofte er temaet kjent, stresser systemet uten «buksene nede»
- Øvelser er starten – ikke sluttpunktet
- Finnes en kultur for å akseptere forhold som ikke er gode?
- Læring krever involvering
  - Selvevaluering – reise problemstillinger
  - Generere undringer og usikkerhet
- Sosialisering må ikke undervurderes